

7 клас

Тема. Ми – юні детективи! (за оповіданнями Артура Конан Дойла «Пістрява стрічка», «Голубий карбункул», «Спілка рудих»)

Шерлок у боротьбі за справедливість із ...

Мета: розширити коло читацьких інтересів учнів; працювати над вмінням визначати твори одного жанру; вдосконалювати навички стислого переказу твору; виховувати культуру зв'язного мовлення, культуру відповіді: логічність, послідовність, доказовість.

Тип уроку: урок складання проекту.

Форма уроку: детективна агенція

Обладнання: портрет А. Конан Дойла, виставка книг, речі-експонати.

Епіграф:

Бути щедрим з бідними, чесним і порядним
завжди і з усіма, бути лицарем з жінкою,
хоч би хто вона не була...

Марі Конан Дойл (мати)

Хід уроку

I. Мотиваційний етап.

Актуалізація опорних знань.

Слово вчителя. Є письменники, які століттями зберігають любов читачів. До них належить Артур Конан Дойл. Він створив класичні постаті геніального детектива Шерлока Холмса і його простодушного помічника Ватсона, постійно переконував читача у безмежних можливостях людського розуму, людської спостережливості, які далеко не завжди ми вміємо належно використовувати. Сьогодні на уроці ми спробуємо довести, що теж володіємо навичками дедуктивного методу.

Погляньте на ці книжки (видання 1957 і 2007 р.), що ви можете про них сказати? (дедуктивна розминка)

Від предмета до висновку. На стенді (слайд 2) ви бачите предмети: прилади для дослідів, скрипка, лупа, капелюхи, боксерська рукавичка, люлька.

- Кому належать ці предмети?
- Пригадайте факти з біографії Дойла, пов'язані з цими предметами, сформулюйте їх одним реченням.

Ви добре пам'ятаєте факти з біографії письменника, а чи добре ви знаєте його твори?

Чи згодні ви спробувати свої сили у вікторині на звання кращого знавця творів про Шерлока Холмса та вибороти право керувати вашою агенцією?

II. Вікторина (між командами – по 2-3 учні із агенції)

- 1) У якому оповіданні Шерлока Холмса значну роль відіграв колір волосся? («Спілка рудих»)
- 2) Де героям довелося дізнатися про висоту вже не існуючих дерев? («Обряд дому Месгрейвів»)
- 3) Коли знаряддя вбивства повертається до вбивці й карає його? («Строката стрічка»)
- 4) Де для повідомлення були використані дитячі малюнки? («Чоловічки, що танцюють»)
- 5) В якому оповіданні фотографія майже загрожувала спокою королівської династії? («Скандал у Богемії»)
- 6) Персонажами якого оповідання стали звичайнісінькі гуси? («Блакитний карбункул»)
- 7) На сторінках якого твору виникають шість однакових скульптурних виробів? («Шість Наполеонів»)
- 8) Предмет, завдяки якому Шерлок Холмс ще в Лондоні знав, що собака не легенда, а жива істота? (черевик)
- 9) Слово з розповіді Степлтона про своє минуле, яке допомогло сищику встановити його особу? (учитель)
- 10) Те, за допомогою чого Холмс здогадався, що автор листа – жінка? (парфуми)
- 11) Хто спочатку ледве не зруйнував плани Холмса і Степлтона? (каторжник)
- 12) Порода собаки Баскервілів? (мастиф)
- 13) Що надало собаці такого дивного, страшного вигляду? (фосфор)
- 14) Коли Холмс здогадався про причетність до злочину Степлтона? (портрет Хуго)

Вчитель. Ви добре обізнані з творами А. Конан Дойла, переможці очолюють ваші агенції.

III. Оголошення теми та завдань уроку. Звернення до епіграфу

Звернення до епіграфу. Мати письменника, виховуючи сина керувалася цим девізом (*зачитати*)

- Чи не думаєте ви, що і герой Конан Дойла – Холмс живе і працює за цим девізом?

Шерлок свій розум направляє на боротьбу зі злочинним світом, ми сьогодні переконаємося у тому, який він детектив і людина.

На уроці ви спробуєте себе у ролі детективів. Вам буде доручено розслідувати три таємничі справи: «Спілка рудих», «Пістрява стрічка», «Голубий карбункул». Для цього ви організували три детективні агенції.

(Клас отримав попереднє завдання прочитати три оповідання «Спілка рудих», «Пістрява стрічка», «Голубий карбункул»; Учні повинні були придумати назву та рекламний слоган, або девіз своєї агенції, намалювати титульну сторінку своєї «справи»).

На уроці ви будете працювати в рамках своєї агенції, ваші завдання:

- Повідомити суть справи, злочину;
- Скласти логічний ланцюжок ваших з Холмсом міркувань;
- Стисло переказати розкрити вами справу;
- Скласти звіт роботи вашої агенції у цій справі у вигляді проекту.

(На столах у дітей є папір, ножиці, клей, кольоровий папір, фломастери для роботи над проектом)

Завдання для всіх учнів у класі: в кожній своїй справі Холмс проявляв себе як людина надзвичайно ерудована, обізнана у різних галузях знань. Впродовж уроку ви будете складати характеристику Холмса-детектива та Холмса-людини, уважно стежачи за матеріалами справ, що вам будуть сьогодні представлені, ви запишете на листках все, що допомагало Холмсу у розкритті найскладніших справ, або внесете ваші висновки до мультимедійної презентації.

Алгоритм дії. (слайд 3)

- Придумати назву агенції.

- Скласти рекламний салоган або девіз агенції.
- Створити титульну сторінку справи-оповідання.
- Повідомити, хто звернувся за допомогою до Холмса?
- Зібрати докази у цій справі.
- Стислий виклад подій (працюють «Ватсони»)
- Оформлення проекту.
- Характеристика Холмса-детектива та Холмса-людини.

IV. Виступи учнів від кожної агенції.

Характеристика Холмса у цій справі (слайд 4) (Учень від кожної групи, після оголошення результатів роботи, вносить до презентації риси характеру Холмса).

I група «Спілка рудих» Представлення проекту

«Ланцюжок подій» Повідомлення про Спілку рудих – помічник найнявся за половину плати – будинок Вілсона не багатий – Сполдінг (Клей) завжди перебуває у підвалі – огляд місцевості біля будинку Вілсона – засідка. *(допоможе у стислому переказі справи)*

Докази: чому виманили Вілсона з будинку? Чому брудні коліна у помічника? Що за рогом? Найбагатший лондонський банк? Дві тисячі наполеондорів-золото? Підземний хід? Пограбування? *(схему можливо зобразити у вигляді запитань)*

Характеристика Холмса: здібний музикант і непересічний композитор, скромний, спостережливий, вивчав татуювання (написав наукову статтю про них), знавець кримінального світу.

Зачитати: *«Мій друг кохався в музиці і був не лише добрим виконавцем, але й неабияким композитором. Незмірно щасливий, він провів увесь вечір у кріслі, м'яко ворухачи в такт музиці своїми довгими, тонкими пальцями, і його лагідне, усміхнене обличчя, томливі, замріяні очі так не нагадували Холмса-детектива, безжалісного, розумного, завжди готового діяти, що аж не вірилося. У його незвичайній вдачі повсякчас проявлялась двоїста природа цієї людини, і я часто думав, що дивовижна точність та проникливість народилась в ньому в боротьбі з поетичним, схильним до споглядання життєвим началом. Він легко переходив від цілковитої розслабленості до всепереможної енергійності, і я добре знав, що він ніколи не буває такий справді грізний, як тоді, коли безтурботно сидить у своєму кріслі та займається імпровізаціями й старими книжками. Аж раптом*

Холмса поймала мисливська пристрасть, яскрава могутність його мислення зростала до рівня інтуїції, і ті, хто не був обізнаний з його методами, починали дивитись на нього з підозрою, як на людину, чий розум дуже різниться від розуму інших смертних. Побачивши його того вечора на концерті в Сент-Джеймс-холі, коли він поринув у світ музики, я відчув, що для тих, на кого він вийшов полювати, настають скрутні часи».

II група «Голубий карбункул» Представлення проекту

«Ланцюжок подій» Петерсон приніс капелюх та гуску Холмсу – коштовна знахідка в зобі – крадіжка в «Космополітені» - як карбункул потрапив у гуску? – оголошення у газеті – Генрі Бейкер та гусь до Різдва – гуси від Брекінриджа – Джеймс Райдер і два гуся з полосатим хвостом.

(допоможе у стислому переказі справи)

Завдання Холмса: дати відповідь на питання – як голубий карбункул опинився в гусці? Хто його туди заховав і є злочинець.

Характеристика Холмса: знає історію дорогоцінних каменів, показав приклад дедукції, оглянувши капелюха.

«Гарний камінчик, - мовив він, - Гляньте, лишень, як він світиться й сяє. Безперечно, він і є причиною та метою злочину. Всі гарні камені такі. Це улюблена спокуса диявола. У великих старих коштовних каменя кожна грань – яка-небудь кривава подія. Цьому каменю ще немає й двадцяти років. Його знайдено на березі річки Амой у Південному Китаї, і примітний він тим, що має всі властивості карбункулу, крім однієї: він голубого, а не рубінового кольору. Хоч він ще дуже молодий, проте історія його вже страхітлива. Вчинено два вбивства, одне самогубство, кілька пограбувань, когось облили сірчаною кислотою – і все це через якихось сорок гранів кристалічного вуглецю. Хто б міг подумати, що така гарна забавка веде людей на шибеницю і до в'язниць? Покладу-но я цей камінь у свій сейф та напишу графіні, що він у нас»

Карбункул – різновид гранату, рубіново-червоного кольору.

Висновок: ненавидячи злочинців, він їх жаліє. Він лікує людей добротою.

III група «Пістрява стрічка»

«Ланцюжок подій» Розповідь Елен Стоунер – життя Грімсбі Ройлота – Холмс і Ватсон – про що можуть розказати меблі? – Шерлок Холмс розгадує таємницю Ройлота

(допоможе у стислому переказі справи)

Докази: блюдечко з молоком, батіжок, складений удвоє, турецькі капці без задників, ліхтарик, ключі від сейфа, душник між кімнатами, фальшивий дзвінок, прикручене до підлоги ліжко.

Зачитати: *«...ми прибули сюди саме вчасно, щоб відвернути якийсь моторошний і жахливий злочин.*

- Так, досить майстерний і досить жахливий. Коли на криву стежку стає лікар, він – найбільший злочинець. Він має витримку і знання. Палмер і Прічард були серед найпомітніших знавців своєї справи. Ройлотт навідь підступніший, ніж вони, але я певен, Ватсоне, що ми зможемо перехитрувати його. Сьогодні вночі на нас чекають досить страхітливі речі...»

Характеристика Холмса: співчутливий, турботливий, уважний до деталей, сильний (кочерга).

- Воістину насильство обертається проти насильника. Які прислів'я, що розкривають основну думку оповідання, можна дібрати?

(«Не копай яму, бо сам упадеш», «Хто з мечем воює, ві меча й загине»...)

– Що значить для Ш. Холмса знешкодити злочинця?

(Для нього це – як гра в шахи, це його життя. Детектива цікавлять не гроші, він просто відстоює справедливість).

Підведення підсумків уроку.

Дати відповідь на запитання:

- Як ви думаєте, в чому причина популярності творів про Шерлока Холмса? *(прославляє розум людини; хотілося вірити у помічника, який прийде на допомогу)*
- Чому Шерлок Холмс брався за справи? *(щоб допомогти людям)*
- Які риси характеру легендарного детектива ви хотіли б виховати в собі? Чого вас навчив славетний сищик? Зробіть записи до своїх закладок.

Домашнє завдання.

Написати розповідь про Шерлока Холмса, адресовану тим дітям, хто ще не читав жодного оповідання про цього славетного детектива.

Використовуйте вислови з словника. Порекомендуйте прочитати одне із оповідань про Шерлока Холмса. В роботі можете використати епіграф до нашого уроку.

Опора-словник (для домашнього завдання, роздатковий матеріал) Риси характеру Холмса: уміння уважно вислухати і проаналізувати почуте; ерудит; рішучість у міркуваннях і діях; він співчуває тим, хто попав у біду, кого переслідують; спостережливий; має хорошу пам'ять; безкорисливий; борець за справедливість; хороший друг...

Ви ще не чули про Шерлока Холмса? Тоді читайте...

(Вступ) Хто не знає Шерлока Холмса? Про нього читають і дорослі, і діти. Дякуючи кінематографу, сьогодні твори про легендарного детектива переживають...

(Основна частина) Кожне оповідання Конан Дойла захоплює тебе настільки, що складається враження, ніби ти...

Якщо ти досі не прочитав жодного оповідання, то...

Сучасним детективам варто було б запозичити у Шерлока Холмса...

(Висновок) Хороша книга, як хороша людина може навчити, порадити. А літературний герой може стати...